

Nr 109.

Av herr **Norling** och herr **Persson, Ola**, *angående viss ändring i lagen om hyresreglering.*

Lagen av 19 juni 1942 om hyresreglering har haft allmän giltighet. Dock har under senare år en ny tillämpning av hyresregleringslagen genom hyresrådets beslut blivit aktuell för sådana tjänstemän och arbetare som bo i s. k. tjänstebostäder.

Den nya tillämpningen har tillkommit efter en gemensam framställning från Svenska arbetsgivareföreningen och dess underorganisation Industriens bostadsorganisation. Dessa begärde tidigare, att industriens arbetar- och tjänstemannabostäder helt skulle ligga utanför hyresregleringslagen. Hyresrådets majoritet böjde sig för denna senare gemensamma framställning och gick in för den tillämpning, som nu gäller beträffande tjänstebostäder.

Vid konkurrensen om arbetskraften mellan de olika industriföretagen har bostadsfrågan ofta blivit en central fråga, som avgjort, om arbetarna kunnat taga erbjudet arbete eller inte.

Detta har gjort att industrierna dels själva byggt bostäder och dels inköpt tidigare uppförda hyreshus. Därtill ha av bostadsföreningar på allmän kvot byggda lägenheter inköpts samt ha möblerade rum hyrts av industriföretag. Dessa bostäder ha sedan erbjudits de arbetssökande av industriföretag, som sökt arbetskraft, mot ett bostadskontrakt som sammankopplat lägenhetsinnehavet med anställningen vid företaget.

Sådana bostadskontrakt innebära i princip ett återinförande av det avskaffade statarsystemet och ha förorsakat en snedvridning av hela bostadsregleringen. Bostadskontrakten äro något varierande hos de olika industriföretagen men utgå i regel från det standardformulär, som Industriens bostadsförening gjorde upp år 1947.

I paragraf 2 i detta formulär hänvisas till att lägenheten är avsedd till bostad för person, som är anställd hos bolaget, och uthyres sålunda till hyresgästen »allenast i dennes egenskap av anställd hos bolaget». Hyresgästen är skyldig avflytta om anställningen upphör, och denna skyldighet inträder inom en månad efter uppsägningsdatum. För att belysa olika varianter på dylika statarkontrakt, s. k. »slavkontrakt», har man från textilindustrien i Borås några exempel. I dessa bostadskontrakt upptages bl. a. att villkoret för att bostaden skall få utnyttjas är anställning vid företaget. Vidare bestämmes, att hyresgästen i sin bostad på två rum och kök på anfordran är skyldig att hysa ytterligare två vuxna personer och ett barn.

I sista paragrafen får hyresgästen avge en försäkran, att bestämmelserna icke strida mot god sed i hyresförhållanden och ej heller eljest äro obilliga.

Andra företag skriva bostadskontrakt per familjemedlem, vilket i ett fall lett till att familjefadern ålagts att flytta, medan hans fru och barn få bo kvar.

En annan form är, att arbetarna vid företagen få bilda bostadsförening för att få bostad i de hus, som företaget byggt eller inköpt.

I kontrakten mellan företaget och bostadsföreningen kräves bl. a., att hyresgäst skall vara skyldig avflytta från lägenhet i samband med att anställningen upphör. Därest hyresgästen slutar sin anställning på grund av åldersskäl, sjukdom eller olycksfall, inträder skyldighet att avflytta från lägenheten sex månader efter det mannen avlidit.

Vid ett företag utanför Göteborg vägrade arbetarna bilda bostadsförening på dessa grunder, varvid företaget som repressalie höjde hyrorna med mellan 40 och 50 kronor per månad.

Exempel skulle kunna tagas från vilken plats som helst där industrien sammanbinder arbetsanställning med bostaden. I Stockholm finnas upprörande exempel från Finnboda varv och Kallhäll.

Genom hyresrådets beslut att godkänna bostadskontrakt med sammanbindning av arbetsanställning och bostad har man omöjliggjort för de anställda att söka sig till annan industri eller på annan ort skaffa sig ett bättre betalt eller mera intressant arbete på grund av den rådande bostadsbristen.

Uppsägning av hyreskontrakt berörande tjänstebostad godkännes emellertid av hyresrådet inte endast i de fall, då vederbörande arbetare på egen begäran slutar sitt arbete vid den arbetsplats, till vilken bostaden är knuten, utan även vid sådana fall då arbetare entledigats, exempelvis på grund av produktionsomläggning eller industriföretagets överförande till ny ägare.

Med denna motivering föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan ändring av hyresregleringslagen eller, därest detta kan vara till fyllest, åtgärder för vidtagande av sådan ändring av hyresrådets tillämpningsbestämmelser för den ifrågavarande lagen, att sådana anställda, som bo i tjänstebostäder, icke bliva skyldiga att vid slutad anställning flytta från bostaden.

Stockholm i januari 1952.

Anton Norling.

Ola Persson.